

Plan przeciwdziałania ubóstwu energetycznemu w Województwie Śląskim

KAPE S.A.

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie	1
2. Status quo ubóstwa energetycznego w Województwie Śląskim	2
3. Ramy polityczne wspomagające przeciwdziałanie ubóstwu energetycznemu.....	6
4. działania mające na celu złagodzenie ubóstwa energetycznego.....	9
5. Oczekiwane korzyści wynikające z wdrożonych działań.....	14
6. Bariery i wyzwania.....	16
7. Zalecenia dotyczące wdrożenia i monitorowania planu	17
8. Wnioski.....	20

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1 System RAG do oceny postępów realizacji działań	20
---	----

SPIS TABEL

Tabela 1 Średni wskaźnik ubóstwa ekonomicznego w 2019 r.;.....	4
Tabela 2 Wskaźnik zagrożenia ubóstwem;	4
Tabela 3 Wskaźniki ubóstwa energetycznego gospodarstw domowych;.....	5
Tabela 4 Termomodernizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych i likwidacja źródeł ciepła na węgiel	10
Tabela 5 Termomodernizacja budynków jednorodzinnych i likwidacja źródeł ciepła na węgiel.....	10
Tabela 6 Doradztwo dla ubogich energetycznie w procesie termomodernizacji budynków mającej na celu zmniejszenie zużycia paliw i energii	11
Tabela 7 Przekwalifikowanie pracowników pracujących w sektorze górnictwa.....	12
Tabela 8 Szkolenia dla pracowników ośrodków pomocy społecznej	12
Tabela 9 Wzrost aktywności zawodowej kobiet	13
Tabela 10 Wskaźniki monitorowania działań	17

JUSTEM

1. WPROWADZENIE

1.1. Kontekst

Województwo Śląskie to najbardziej związany, a co za tym idzie najsilniej uzależniony od wydobywania węgla kamiennego region w Unii Europejskiej. Górnictwo odgrywa kluczową rolę w kształtowaniu PKB regionu. Niski poziom bezrobocia oraz stosunkowo wysoki dochód na mieszkańca związane są m.in. z zatrudnieniem w górnictwie oraz dobrze rozwiniętym, w związku z bliskością kopalń, przemysłem.

Z drugiej jednak strony sektor wydobywczy w regionie ma bardzo negatywny wpływ na środowisko naturalne m.in. poprzez powodowanie różnego rodzaju szkód górniczych, erozję, zapadliska. Dodatkowo bardzo duże zanieczyszczenie powietrza wynika z dużej liczby budynków o słabym standardzie energetycznym oraz wykorzystania paliw węglowych w wysokoemisyjnych źródłach ogrzewania gospodarstw domowych.

Proces przeprowadzanej obecnie oraz planowanej w kolejnych latach zielonej transformacji energetycznej zmierzającej do odejścia od wydobywania i wykorzystania węgla ma i będzie miał w przyszłości bardzo duży wpływ na sytuację gospodarczą oraz jakość życia mieszkańców na Śląsku.

Brak zapewnienia właściwego wsparcia dla rodzin, w których głównym źródłem utrzymania jest obecnie wynagrodzenie pochodzące z górnictwa bądź sektorów okołogórniczych, może przyczynić się do znaczącego pogorszenia się ich sytuacji materialnej, a konieczność odejścia od węgla w ich nieocieplonych domach (o bardzo dużym zapotrzebowaniu na energię na potrzeby ogrzewania) może być powodem nagłego zwiększenia procentowego udziału wydatków na energię.

Bez zapewnienia odpowiedniego wsparcia dla rodzin, których głównym źródłem dochodu jest obecnie wynagrodzenie górnicze, ich sytuacja finansowa może ulec znacznemu pogorszeniu, a konieczność odejścia od węgla w ich nieocieplonych domach (o bardzo wysokim zapotrzebowaniu na energię do ogrzewania) może spowodować nagły wzrost udziału wydatków na energię.

Plan ten jest wynikiem analizy i działań prowadzonych w ramach projektu JUSTEM.

1.2. Grupa docelowa i cele dokumentu.

Celem Planu Przeciwdziałania Ubóstwu Energetycznemu jest wsparcie władz regionalnych i lokalnych w ograniczaniu ubóstwa energetycznego spowodowanego transformacją regionu. Plan będzie wspierał władze regionalne w realizacji zasady sprawiedliwej transformacji, aby „nie pozostawiać nikogo w tyle”, biorąc pod uwagę potrzeby mieszkańców i określając konkretne kierunki i środki w celu ich zaspokojenia.

1.3. Replikowalność

Metodologia opracowania planu pozwala na jego replikację w innych regionach górniczych w Polsce. Plan uwzględnia kontekst polityki krajowej, wskaźniki szacowania

JUSTEM

skali sytuacji z publicznie dostępnych źródeł statystycznych oraz diagnozę potrzeb mieszkańców śląskiego regionu górniczego, które w dużej mierze są typowe dla innych regionów górniczych w Polsce, ponieważ proces zamykania kopalń w Polsce jest podobny. Każdy region górniczy w Polsce stoi przed podobnymi wyzwaniami. Kolejne sekcje planu pokazują kroki, jakie należy podjąć, aby opracować plan zgodnie z potrzebami innego regionu. Należy jednak podkreślić, że podstawą planu jest wcześniejsza analiza potrzeb i problemów danej społeczności lokalnej.

2. STATUS QUO UBÓSTWA ENERGETYCZNEGO W WOJEWÓDZTWIE ŚLĄSKIM

2.1. Ocena potrzeb

Ludność zamieszkująca teren województwa śląskiego stanowi ponad 11,5% ludności Polski (Justem, 2023). W stosunku do średniej krajowej społeczeństwo zamieszkujące to województwo charakteryzuje się wyższym udziałem ludności w wieku nieprodukcyjnym w porównaniu z danymi dla Polski. Społeczeństwo jest zdecydowanie starsze. Stosunek liczby ludności w wieku co najmniej 65 lat do liczby ludności w wieku 15-64 lat wynosi 30,8% (Justem, 2023).

Dochody w Województwie Śląskim, a co za tym idzie średni dochód rozporządzalny na mieszkańca, są wyższe niż w całej Polsce (Justem, 2023). Warto jednak zauważyć, że średnie wydatki na osobę w tym regionie są również wyższe niż w całym kraju (Justem, 2023).

Podsumowując sytuację materialną mieszkańców Śląska warto dodatkowo zwrócić uwagę, że w Województwie Śląskim zdecydowanie przeważają małe jedno- lub dwuosobowe gospodarstwa domowe. Potwierdza to także średnia liczba osób w gospodarstwie domowym, która wynosi 2,85 i jest znacznie niższa niż średnia dla Polski (2,99) (Justem, 2023).

Stopa bezrobocia w Województwie Śląskim systematycznie spada. W 2014 r. było to 9,6 proc., w 2017 r. 5,2 proc., a w 2021 r. było już na poziomie 4,3 proc. W 2021 roku województwo śląskie znalazło się na 2. miejscu w kraju pod względem najniższej stopy bezrobocia (Justem, 2023).

Średni wiek budynków mieszkalnych w województwie śląskim jest znacznie wyższy niż średni wiek budynków mieszkalnych w Polsce. Widać to już w analizie najstarszych budynków (wybudowanych przed 1918 rokiem). W Polsce jest ich mniej niż 7%, a na Śląsku 9%. W Polsce 50% budynków to budynki, które powstały przed 1978 rokiem, podczas gdy w województwie śląskim takie budynki stanowią 60% wszystkich budynków mieszkalnych (Justem, 2023).

Struktura wiekowa budynków mieszkalnych na Śląsku oraz ich stan techniczny wymagający w większości obiektów przeprowadzenia kompleksowych działań

JUSTEM

termomodernizacyjnych, przekłada się duże potrzebowanie na energię na potrzeby ogrzewania domów.

Koszty utrzymania zasobów mieszkaniowych w przeliczeniu na 1 m² powierzchni użytkowej w budynkach mieszkalnych oraz średnie miesięczne wydatki na mieszkańca, w tym za korzystanie z mieszkania lub domu i media energetyczne na Śląsku, były wyższe niż średnia krajowa. Wydatki na budownictwo mieszkaniowe i energię w 2021 r. stanowiły średnio około 20% wydatków gospodarstw domowych. W przypadku gospodarstw domowych dotkniętych ubóstwem energetycznym odsetek ten jest zwykle znacznie wyższy i w wielu przypadkach może sięgać 50 % lub więcej (Justem, 2023).

2.2. Status ubóstwa energetycznego

Biorąc pod uwagę sytuację demograficzno-ekonomiczną, obecnie Województwo Śląskie charakteryzuje się stosunkowo niewielką skalą występowania zjawiska ubóstwa na tle całego kraju. Zgodnie z danymi publikowanymi przez Główny Urząd Statystyczny, wskaźnik zasięgu ubóstwa po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych w 2022 roku wyniósł na Śląsku 7,8% (dla Polski wskaźnik ten wynosił 13,8%).

Skala ubóstwa energetycznego w dużym stopniu zależna jest od ubóstwa ekonomicznego. Poniższe tabele przedstawiają porównanie wskaźników ubóstwa ekonomicznego określonego na terenie regionu oraz kraju.

Granice ubóstwa ekonomicznego:

- granica ubóstwa skrajnego – poziom minimum egzystencji obliczany przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych (IPiSS). Minimum egzystencji wyznacza poziom zaspokojenia potrzeb, poniżej którego występuje biologiczne zagrożenie życia oraz rozwoju psychofizycznego człowieka;
- ustawowa granica ubóstwa – kwota, która zgodnie z obowiązującą ustawą uprawnia do ubiegania się o przyznanie świadczenia z pomocy społecznej;
- relatywna granica ubóstwa – 50% średnich wydatków (ekwiwalentnych) gospodarstw domowych;
- zagrożenie ubóstwem - procent osób, których dochód ekwiwalentny do dyspozycji (po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych) jest niższy od granicy ubóstwa ustalonej na poziomie 60% mediany rocznych ekwiwalentnych dochodów do dyspozycji w danym kraju.

	Polska		Woj. Śląskie	
ubóstwo skrajne (minimum egzystencji)	2019	[%]	4,2	2,3
ubóstwo ustawowe	2019	[%]	9,0	5,7
ubóstwo relatywne	2019	[%]	13,0	9,1

Tabela 1 Średni wskaźnik ubóstwa ekonomicznego w 2019 r.;
Źródło: Bank Danych Lokalnych / GUS

	Polska	Woj. Śląskie
	[%]	[%]
2019	15,4	10,7
2020	14,8	9,5
2021	14,8	11,2
2022	13,7	7,8

Tabela 2 Wskaźnik zagrożenia ubóstwem;
Źródło: Eurostat, na podstawie danych z Europejskiego badania dochodów i warunków życia ludności (EU-SILC).

Określając jednak skalę ubóstwa energetycznego nie można ograniczyć się tylko do kwestii społeczno-ekonomicznych. Kluczowy w tym aspekcie jest również m.in. standard energetyczny budynków. Poniżej przedstawiono wskaźniki ubóstwa energetycznego gospodarstw domowych określone dla Śląska oraz całej Polski.

	Polska		Woj. Śląskie	
Wysokie koszty, niskie dochody (LIHC)	2019	[%]	9,3	6,59
	2020	[%]	10,3	5,87
	2021	[%]	10,53	6,57
	2022	[%]	10,47	5,92
Podwójna mediana wydatków na energię (2M)	2019	[%]	17,7	16,3
	2020	[%]	17,2	14,99
	2021	[%]	18,75	16,04

	2022	[%]	19,32	16,48
--	------	-----	-------	-------

Tabela 3 Wskaźniki ubóstwa energetycznego gospodarstw domowych;
Źródło: <https://dane.gov.pl>

Niestety część ze wskaźników określających skalę ubóstwa energetycznego nie jest obecnie określana na poziomie województw, a jedynie dla kraju. Są to np. procent budynków z przeciekającym dachem, zawilgoconymi ścianami, podłogami, fundamentami, butwiejącymi oknami lub podłogami (Leaks), czy procent gospodarstw domowych w niewystarczającym komforcie cieplnym (Thermal).

Należy pamiętać, że budynki mieszkalne na Śląsku charakteryzują się stosunkowo dużym średnim zapotrzebowaniem na energię na potrzeby ogrzewania. Bliskość kopalń oraz deputaty węglowe zapewniające górnikom darmowe paliwo, nie zachęcały dotychczas mieszkańców tego regionu do podejmowania działań i realizacji inwestycji mających na celu zmniejszenie zużycia paliw.

Słaby standard energetyczny budynków będzie mocno przyczyniał się do wzrostu skali zjawiska ubóstwa energetycznego w miarę postępowania procesu odejścia od węgla oraz potrzeby zawodowego przekwalifikowania się dotychczas dobrze zarabiających pracowników sektora górniczego, którzy często są jedynymi żywicielami rodziny.

Dostępne programy finansowania poprawy efektywności energetycznej budynków są ważnym narzędziem w walce z ubóstwem energetycznym. Niestety, istniejące bariery, takie jak brak mechanizmów wsparcia mieszkańców w całym procesie inwestycyjnym, skomplikowane procedury aplikacyjne, brak środków na pokrycie wkładu własnego oraz niski poziom świadomości dostępności programów i płynących z nich korzyści, prowadzą do niewystarczającego wykorzystania środków wsparcia.

2.3. Wyzwania związane ze sprawiedliwą transformacją

Transformacja energetyczna w stronę zielonej gospodarki pociąga za sobą wiele wyzwań, które muszą zostać wzięte pod uwagę aby proces był w pełni sprawiedliwy i nie spowodował zwiększenia skali występowania zjawiska ubóstwa energetycznego wśród mieszkańców regionu.

Proces odejścia od węgla będzie miał olbrzymi wpływ na sytuację społeczeństwa zamieszkującego województwo śląskie. Zmieni się struktura wykorzystywanych paliw we wszystkich sektorach gospodarki, w tym w sektorze mieszkaniowym gospodarstw domowych, które do ogrzewania budynków wykorzystują w chwili obecnej w większości budynków paliwa kopalne (Zgodnie z danymi zbieranymi w Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków 58 % budynków mieszkalnych ogrzewanych jest z wykorzystaniem węgla, a kolejne 26 % źródłami spalającymi gaz ziemny i olej opałowy).

JUSTYCEM

Bez podjęcia szerokich działań termomodernizacyjnych przejście na inne źródła ogrzewania może spowodować ogromny wzrost kosztów eksploatacyjnych budynków niezbędnych do poniesienia w celu zapewnienia komfortu cieplnego jego mieszkańcom. Taki wzrost wydatków na energię może zachwiać budżetami domowymi.

Nakładając na to utratę miejsc pracy, w związku z zamykaniem kopalń, oraz niewykluczony upadek gospodarczy regionu, który może się pojawić w przypadku nie wdrożenia wystarczających środków zaradczych mających na celu rozwój gospodarczy innych branż, prawdopodobny wydaje się znaczny wzrost występowania zjawiska ubóstwa energetycznego.

Kluczowe jest odpowiednie wspieranie obecnych pracowników sektora górniczego w przekwalifikowaniu zawodowym oraz wzrost aktywności zawodowej pozostałych członków gospodarstw domowych w wielu produkcyjnym, którzy dotychczas pozostawali na utrzymaniu głównego żywiciela rodziny. Na Śląsku dużą popularnością cieszy się obecnie model rodziny, w którym mąż pracuje w kopalni, a żona nie pracuje zawodowo i zajmuje się domem. Zmiana struktury zatrudnienia i wynagrodzeń może wymagać partycypowania w budżecie domowych większej liczby członków gospodarstwa domowego.

3. RAMY POLITYCZNE WSPOMAGAJĄCE PRZECIWDZIAŁANIE UBÓSTWU ENERGETYCZNEMU

3.1. Kontekst polityczny

Krajowa polityka energetyczna i klimatyczna Polski jest zgodna z celami Unii Europejskiej, dążąc do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych, poprawy efektywności energetycznej i przejścia na czystsze źródła energii. Kilka kluczowych krajowych programów i inicjatyw wspiera przeciwdziałanie występowania zjawiska ubóstwa energetycznego :

- Głównym dokumentem strategicznym jest Polityka Energetyczna Polski do 2040 roku (PPE2040), która wyznacza ramy transformacji energetycznej w Polsce. Zgodnie z założeniami tego dokumentu transformacja energetyczna w Polsce będzie opierać się na 3 głównych filarach. Jednym z nich jest filar sprawiedliwej transformacji (transformacja regionów górniczych, redukcja ubóstwa energetycznego, nowe gałęzie przemysłu związane z OZE i energetyką jądrową). Dokument ten jest zgodny z KPEiK 2021-2030 (MKiŚ, 2025).

- Program „Czyste Powietrze” zapewnia wsparcie finansowe na poprawę efektywności energetycznej jednorodzinnych budynków mieszkalnych oraz wymiany nieefektywnych źródeł ciepła na paliwa stałe na nowe efektywne źródła ciepła.

JUSTEM

- Fundusz Termomodernizacji i Remontów oferuje zachęty finansowe do poprawy efektywności energetycznej budynków, w szczególności wielorodzinnych.

- Program „Stop Smog” - specjalnie skierowany dla gospodarstw domowych o niskich dochodach na obszarach o wysokim poziomie zanieczyszczenia powietrza, program ten wspiera głębokie renowacje energetyczne i wymianę nieefektywnych systemów grzewczych.

Jeśli chodzi o politykę regionalną, głównym dokumentem strategicznym dla Województwa Śląskiego jest Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego - Zielony Śląsk, która nie obejmuje bezpośrednio tematu przeciwdziałania ubóstwu energetycznemu. Dokument jest jednak w trakcie aktualizacji, więc projekt JUSTEM opracował zalecenia, które obejmują tę kwestię.

3.2. Niezbędne interwencje

Na podstawie oceny potrzeb i analizy sytuacji określono szereg interwencji z różnych obszarów polityki mających na celu przeciwdziałanie występowaniu zjawiska ubóstwa energetycznego na terenie województwa śląskiego.

EFEKTYWNOŚĆ ENERGETYCZNA

- Wprowadzenie mechanizmów i zachęt do zrównoważonych renowacji budynków mieszkalnych w celu poprawy ich charakterystyki energetycznej oraz komfortu cieplnego i warunków życia mieszkańców. Ukierunkowanie na gospodarstwa domowe o niskich dochodach i starsze zasoby mieszkaniowe.
- Zapewnienie dotacji lub niskooprocentowanego finansowania na wymianę źródeł ogrzewania w gospodarstwach domowych.

ENERGIA ODNAWIALNA

- Zapewnienie dotacji na małe instalacje energii odnawialnej (np. panele słoneczne na dachach), które przynoszą bezpośrednie korzyści rodzinom o niskich dochodach.
- Wprowadzenie mechanizmów zachęt do wymiany starych, nieefektywnych urządzeń grzewczych na systemy oparte na odnawialnych źródłach energii, co poprawi jakość powietrza i zmniejszy liczbę chorób w populacji.
- Generowanie nowych miejsc pracy w obszarach związanych z instalacją, konserwacją i obsługą technologii OZE, co może być szansą na przekwalifikowanie osób zagrożonych ubóstwem energetycznym.

ZAANGAŻOWANIE LOKALNYCH SPOŁECZNOŚCI

- Finansowanie i ułatwianie realizacji lokalnych projektów ukierunkowanych na ograniczanie ubóstwa energetycznego, dostosowanych do potrzeb i priorytetów poszczególnych społeczności.
- Stworzenie mechanizmu wsparcia i doradztwa dla osób ubogich energetycznie w podejmowaniu działań łagodzących ubóstwo energetyczne; informowanie

społeczności o technikach oszczędzania energii, opcjach energii odnawialnej i dostępnym wsparciu finansowym

INTEGRACJA SPOŁECZNA I ZATRUDNIENIE

- Stworzenie możliwości przekwalifikowania, zwiększenia przedsiębiorczości, zwiększenia udziału siły roboczej w innych sektorach
- Stworzenie możliwości zwiększenia udziału kobiet w rynku pracy

WSPIERAJĄCE ZAPISY W POLITYKACH I PRZEPISACH

- Priorytetowe traktowanie gospodarstw domowych znajdujących się w trudnej sytuacji we wszystkich politykach transformacji energetycznej, zapewniając ukierunkowane wsparcie finansowe i techniczne.
- Opowiadanie się za włączeniem wskaźników ubóstwa energetycznego do planowania polityki lokalnej i krajowej w celu ustalenia jasnych celów i pomiaru postępów.
- Wdrożenie dotacji w zakresie energii odnawialnej i środków poprawy efektywności energetycznej, zapewniając przystępność cenową dla zagrożonych ubóstwem energetycznym.

3.3. Integracja z zasadami sprawiedliwej transformacji

Ubóstwo energetyczne zostało uwzględnione w Terytorialnym Planie Sprawiedliwej Transformacji (TPST) województwa śląskiego w ramach działań mających na celu złagodzenie negatywnych skutków transformacji energetycznej (UMWŚ, 2022). TPST kładzie nacisk na środki mające na celu złagodzenie ubóstwa energetycznego i poprawę warunków życia, zgodnie z zasadami sprawiedliwej transformacji:

- Uwzględnia zaawansowany wiek i niską efektywność energetyczną budynków mieszkalnych.
- Proponuje ulepszenie zasobów budowlanych za pomocą energooszczędnych systemów w celu obniżenia kosztów i poprawy standardu życia.
- Wspiera stosowanie niskoemisyjnych systemów ogrzewania.
- Zachęca do samowystarczalności energetycznej poprzez instalacje energii odnawialnej, takie jak fotowoltaika.
- Zawiera postanowienia dotyczące rozszerzenia i poprawy dostępu do przystępnych cenowo mieszkań dla słabszych grup społecznych.

Spójność z zasadami sprawiedliwej transformacji:

1. Równość społeczna: koncentruje się na włączeniu grup szczególnie wrażliwych, zapewniając dostęp do przystępnych cenowo i wydajnych rozwiązań energetycznych.
2. Prawa pracownicze: uwzględnia programy przekwalifikowania dla osób dotkniętych transformacją, zwłaszcza w branżach związanych z węglem.

3. Sprawiedliwość środowiskowa: zmniejsza zależność od paliw kopalnych, poprawiając jakość powietrza i ogólne warunki zdrowotne.

4. Udział społeczności: angażuje interesariuszy i społeczności w procesy planowania i podejmowania decyzji w celu dostosowania interwencji do lokalnych potrzeb.

Proponowane interwencje:

- Przyspieszenie projektów termomodernizacji budynków.
- Ustanowienie ukierunkowanych instrumentów finansowych i dotacji dla ubogich energetycznie gospodarstw domowych.
- Wspieranie lokalnych inicjatyw w zakresie energii odnawialnej i spółdzielni energetycznych.

Śląski TPST odzwierciedla wielowymiarową strategię, która priorytetowo traktuje sprawiedliwość, inkluzywność i zrównoważony rozwój, zapewniając, że transformacja energetyczna w regionie nie pozostawi nikogo w tyle.

4. DZIAŁANIA MAJĄCE NA CELU ZŁAGODZENIE UBÓSTWA ENERGETYCZNEGO

4.1. Działania na rzecz przeciwdziałania ubóstwu energetycznemu

Zmniejszenie skali występowania zjawiska ubóstwa energetycznego a docelowo dążenie do całkowitego jego wyeliminowania, ze względu na wielowymiarowość problemu, wymaga podejmowania bardzo wielu równoległych działań.

Powinny być to działania mające na celu pomoc najuboższym i często niesamodzielnym członkom społeczeństwa, szerokie działania informacyjno-edukacyjne przedstawiające optymalne wykorzystanie posiadanych zasobów oraz wsparcie mieszkańców w przeprowadzeniu w dużej skali kompleksowych termomodernizacji budynków mających na celu optymalizację zapotrzebowania na paliwa i energię oraz wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.

W przypadku Województwa Śląskiego równie ważnymi działaniami powinno być wsparcie w procesie przekwalifikowania zawodowego dotychczasowych pracowników sektora górniczego i okołogórniczego, wzrost aktywności zawodowej kobiet oraz rozwój mikroprzedsiębiorczości przekładającej się na rozwój lokalny niezależny od obecnej monogospodarki górniczej.

Poniżej przedstawiono działania, których należy wdrożyć.

Tabela 4 Termomodernizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych i likwidacja źródeł ciepła na węgiel

Działanie 1: Termomodernizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych i likwidacja źródeł ciepła na węgiel	
podmiot odpowiedzialny	Jednostki samorządu terytorialnego
grupa docelowa	JST (budynki komunalne), spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe
opis działania	Termomodernizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych, wymiana nieefektywnych źródeł ciepła, montaż instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii.
okres wdrożenia	01.01.2025 - 31.12.2029
budżet	150 mln PLN
determinanty działania	Budynki wielorodzinne zlokalizowane na Śląsku to w dużej mierze budynki wybudowane ponad 50 lat temu. Wiele z nich jest w złym stanie technicznym i charakteryzuje się wysokim wskaźnikiem zapotrzebowania na energię do ogrzewania. Znaczna część budynków to te, które nadal posiadają indywidualne piece na paliwo stałe zlokalizowane w poszczególnych pokojach/lokalach mieszkalnych. Struktura własności wskazuje, że udział wielorodzinnych budynków komunalnych jest wyższy niż średnia krajowa. Celem jest zmniejszenie zużycia energii i poprawa warunków życia w wielorodzinnych budynkach mieszkalnych przy jednoczesnym wspieraniu odporności wśród ludności znajdującej się w najbardziej niekorzystnej sytuacji.
bariery	Problem z bilansowaniem finansowym przedsięwzięcia i zabezpieczeniem środków własnych.

Tabela 5 Termomodernizacja budynków jednorodzinnych i likwidacja źródeł ciepła na węgiel

Działanie 2: Termomodernizacja budynków jednorodzinnych i likwidacja źródeł ciepła na węgiel	
podmiot odpowiedzialny	Jednostki samorządu terytorialnego
grupa docelowa	właściciele domów jednorodzinnych
opis działania	termomodernizacja budynków jednorodzinnych w woj. śląskim oraz wymiana nieefektywnych źródeł ciepła, montaż instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii.
okres wdrożenia	01.01.2025 - 31.12.2029
budżet	12 mld PLN
determinanty działania	Na Śląsku znajduje się ponad 607 tys. budynków jednorodzinnych. Stan techniczny znacznie ponad połowy z nich potwierdza potrzebę

	termomodernizacji lub wymiany nieefektywnych stałych źródeł ciepła opalanych paliwami kopalnymi. Zmniejszenie zapotrzebowania na energię niezbędną do zapewnienia komfortu cieplnego poprawi warunki życia i zdrowia mieszkańców oraz zmniejszy ubóstwo energetyczne.
bariery	Barierą może okazać się brak wiedzy na temat korzyści płynących z termomodernizacji budynku mieszkalnego, niechęć do podjęcia inwestycji oraz brak środków finansowych na pokrycie wkładu własnego.

Tabela 6 Doradztwo dla ubogich energetycznie w procesie termomodernizacji budynków mającej na celu zmniejszenie zużycia paliw i energii

Działanie 3: Doradztwo dla ubogich energetycznie w procesie termomodernizacji budynków mającej na celu zmniejszenie zużycia paliw i energii	
podmiot odpowiedzialny	Jednostki samorządu terytorialnego, Operatorzy programu „Czyste powietrze”, organizacje pozarządowe wspierające ubogich
grupa docelowa	Gospodarstwa domowe dotknięte zjawiskiem ubóstwa energetycznego
opis działania	Identyfikacja osób ubogich energetycznie i zaoferowanie im wsparcia jako „prowadzenia za rękę” podczas całego procesu inwestycyjnego związanego z termomodernizacją budynku mieszkalnego, likwidacją źródeł ciepła na paliwa stałe oraz montażem instalacji odnawialnych źródeł energii.
okres wdrożenia	01.01.2025 - 31.12.2027
budżet	1,7 mln PLN
Determinanty działania	Istniejące już w większości gmin punkty doradczo-informacyjne Programu Czyste Powietrze, które mogłyby zostać wykorzystane w takim procesie. Trwający program pilotażowy Operatorów Programu Czyste Powietrze w województwie małopolskim i świętokrzyskim. Wyniki pilotażu mogą zostać wykorzystane do stworzenia sieci Operatorów w województwie śląskim.
bariery	Problemy z identyfikacją i dotarciem do osób ubogich energetycznie, wynikające m.in. z ich poczucia wstydu lub małej samodzielności. Nieuregulowany status prawny nieruchomości zajmowanych przez takie gospodarstwa domowe, utrudniający uzyskanie dofinansowania na ich termomodernizację

Tabela 7 Przekwalifikowanie pracowników pracujących w sektorze górnictwa

Działanie 4: Przekwalifikowanie pracowników pracujących w sektorze górnictwa	
podmiot odpowiedzialny	Jednostki samorządu terytorialnego, przedsiębiorstwa z sektora wydobywczego, uczelnie wyższe, organizacje pozarządowe
grupa docelowa	Osoby zatrudnione w sektorze górnictwym
opis działania	Przygotowanie i przeprowadzenie szkoleń i działań mających na celu pomoc obecnym pracownikom kopalń w przekwalifikowaniu się i znalezieniu nowego miejsca zatrudnienia.
cel działania	Wspieranie pracowników sektora górniczego i okołogórniczego w procesie przekwalifikowania umożliwiającego podjęcie pracy w innych sektorach
okres wdrożenia	01.01.2025 - 31.12.2027
budżet	800 tyś PLN
Determinant działania	Szeroko zakrojone działania informacyjne na temat procesu sprawiedliwej transformacji energetycznej, odchodzenia od węgla oraz celów regionalnych, krajowych i unijnych w tym zakresie. Świadomość i pierwsze działania już podjęte przez spółki górnicze ukierunkowane na wsparcie pracowników w poszerzaniu ich kompetencji zawodowych i przekwalifikowaniu.
bariery	Niechęć górników do przekwalifikowania się związana m.in. z brakiem gotowości do długoterminowego planowania.

Tabela 8 Szkolenia dla pracowników ośrodków pomocy społecznej

Działanie 5: Szkolenia dla pracowników ośrodków pomocy społecznej	
podmiot odpowiedzialny	Jednostki samorządu terytorialnego, ośrodki pomocy społecznej, organizacje pozarządowe, doradcy energetyczni
grupa docelowa	Osoby zatrudnione w ośrodkach pomocy społecznej
opis działania	Przygotowanie szkolenia na pracowników ośrodków pomocy społecznej z podstawowego zakresu termomodernizacji budynków, bezkosztowych sposobów ograniczenia zużycia energii, przygotowania wniosków o dofinansowanie oraz wsparcia w całym procesie inwestycyjnym związanym z termomodernizacją budynku i wymianą źródła ciepła. Zwiększenie ich wiedzy na temat możliwych sposobów wspierania rodzin ubogich energetycznie w procesie termomodernizacji budynków i zmiany sposobu ogrzewania.

	Ciągle doradztwo dla osób, które zakończyły szkolenie, tak aby jak najlepiej mogły wykorzystać zdobytą wiedzę podczas wspierania najuboższych.
okres wdrożenia	01.01.2025 - 31.12.2026
budżet	350 tyś PLN
determinanty działania	Struktura i sposób działania ośrodków pomocy społecznej zapewniają łatwy dostęp do osób najbardziej potrzebujących wsparcia.
Bariery	Bardzo duże obciążenie pracą osób pracujących w ośrodkach pomocy społecznej utrudnia im udział w szkoleniach i zapewnienie dodatkowego wsparcia rodzinom znajdującym się pod ich opieką.

Tabela 9 Wzrost aktywności zawodowej kobiet

Działanie 6: Wzrost aktywności zawodowej kobiet	
podmiot odpowiedzialny	Jednostki samorządu terytorialnego, centra doradztwa zawodowego, organizacje pozarządowe
grupa docelowa	Kobiety niepracujące pochodzące z rodzin, w których jedynym żywicielem rodziny jest mężczyzna pracujący w górnictwie oraz kobiety, które ze względu na potrzeby finansowe dobrze zarabiającego mężczyzny nie musiały do tej pory pracować zawodowo.
opis działania	Prowadzenie kampanii społecznych, szkoleń zawodowych i doradztwa zawodowego w celu wsparcia kobiet w znalezieniu zatrudnienia.
cel działania	Aktywizacja zawodowa kobiet zamieszkujących teren województwa śląskiego
okres wdrożenia	01.01.2025 - 31.12.2026
budżet	150 tyś PLN
determinanty działania	Powiatowe urzędy pracy i inne jednostki związane ze wspieraniem rozwoju zawodowego mają doświadczenie w prowadzeniu doradztwa związanego z poszukiwaniem nowej pracy.
bariery	Brak wcześniejszego doświadczenia zawodowego utrudnia znalezienie zatrudnienia.

Realizacja wszystkich wskazanych powyżej działań kompleksowo wesprze proces transformacji energetycznej i odchodzenia od węgla na Śląsku. Są one dostosowane do specyfiki i potrzeb regionu oraz mają na celu zapobieganie rozwojowi ubóstwa energetycznego, uwzględniając wszystkie jego aspekty, tj. zarówno sytuację

JUST EM

ekonomiczną gospodarstw domowych zamieszkujących tereny górnicze, jak i podejmowanie działań minimalizujących zapotrzebowanie na energię w celu zapewnienia komfortu cieplnego w domach.

Szczególną uwagę należy zwrócić na fakt, że w związku z likwidacją miejsc pracy, obecni górnicy będą musieli znaleźć nowe zatrudnienie, a sytuacja dochodowa rodzin górniczych może ulec znacznemu pogorszeniu. Rozwiązaniem tego problemu może być rozwój mikroprzedsiębiorczości i zwiększenie aktywności zawodowej wszystkich członków gospodarstw domowych w wieku produkcyjnym.

Niezależnie od sytuacji ekonomicznej rodzin i ich dostępnego dochodu rozporządzalnego, w kontekście ubóstwa energetycznego, bardzo ważny jest standard energetyczny budynków, w których mieszkają. Odejście od węgla, który w przypadku rodzin górniczych jest dość tanim źródłem paliwa i przejście na niskoemisyjne lub zeroemisyjne źródła ciepła może skutkować bardzo dużym wzrostem kosztów utrzymania budynków, które na terenie województwa śląskiego są w większości energochłonne i wymagają jak najszybszej termomodernizacji.

4.2. Finansowanie

Aby skutecznie wdrożyć plan przeciwdziałania ubóstwu energetycznemu i wspierać przejście na bardziej zrównoważony system energetyczny w województwie śląskim, można wykorzystać różne źródła finansowania. m.in. z:

- Programów Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW): NFOŚiGW zapewnia dotacje i subwencje na projekty związane z efektywnością energetyczną, energią odnawialną i ograniczaniem ubóstwa energetycznego. Obejmuje to programy takie jak „Czyste Powietrze”, „Mój Prąd” i inne inicjatywy związane z efektywnością energetyczną.
- Funduszu Sprawiedliwej Transformacji: W ramach wsparcia Unii Europejskiej dla regionów odchodzących od węgla, Fundusz Sprawiedliwej Transformacji ma na celu pomóc regionom takim jak Śląsk zmniejszyć ich zależność od węgla i wdrożyć ekologiczne projekty. Obejmuje on finansowanie programów przekwalifikowania zawodowego, poprawy efektywności energetycznej budynków i inicjatyw w zakresie energii odnawialnej w dotkniętych społecznościach.
- Ministerstwo Klimatu i Środowiska: Ministerstwo Klimatu i Środowiska oferuje granty i dotacje na projekty wspierające transformację energetyczną, dekarbonizację i efektywność energetyczną na poziomie regionalnym.

5. OCZEKIWANE KORZYŚCI WYNIKAJĄCE Z WDROŻONYCH DZIAŁAŃ

Proponowane działania mające na celu złagodzenie ubóstwa energetycznego na terenie województwa śląskiego stanowią odpowiedź na wyzwania społeczno-gospodarcze i środowiskowe. Poniżej przedstawiono kluczowe oczekiwane korzyści:

- **Poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych:** Termomodernizacja budynków mieszkalnych wraz z wymianą nieefektywnych systemów grzewczych i wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii znacznie poprawi efektywność energetyczną budynków mieszkalnych. Docieplenie przegród budynków, nowoczesne systemy grzewcze i instalacje odnawialnych źródeł energii zmniejszą zużycie energii bez wpływu na komfort cieplny i jakość powietrza w pomieszczeniach. Zmniejszenie zależności od systemów grzewczych opartych na węglu zmniejszy emisję dwutlenku węgla i poprawi lokalną jakość powietrza.
- **Zwiększenie dostępu do usług doradztwa energetycznego:** Wsparcie doradcze dla ubogich energetycznie gospodarstw domowych wzmocni grupy szczególnie narażone. Promowanie samowystarczalności energetycznej i społeczności korzystających z odnawialnych źródeł energii umożliwi gospodarstwom domowym osiągnięcie niezależności energetycznej i obniżenie rachunków za energię. Ponadto, podejście „za rękę” do projektów termomodernizacyjnych zapewni potrzebującym gospodarstwom domowym niezbędną pomoc w poruszaniu się po złożonych procesach administracyjnych i technicznych związanych z realizacją procesu inwestycyjnego i zbilansowaniem finansowym przedsięwzięć.
- **Zmniejszenie obciążenia związanego ze zużyciem energii:** Połączenie poprawy efektywności energetycznej i wykorzystania odnawialnych źródeł energii, uzupełnione mechanizmami wsparcia finansowego, znacznie obniży koszty energii dla gospodarstw domowych. Niższe rachunki za energię pozwolą rodzinom przeznaczyć oszczędności na inne podstawowe potrzeby, poprawiając ich sytuację ekonomiczną i stabilność finansową.
- **Zwiększenie świadomości na temat oszczędzania energii:** Szkolenia dla pracowników ośrodków pomocy społecznej i szersze działania edukacyjne zwiększą wiedzę na temat energii i poprawią wdrażanie praktyk związanych z oszczędzaniem energii. Pracownicy ośrodków pomocy społecznej zostaną przygotowani do skuteczniejszego wspierania rodzin ubogich energetycznie, zapewniając, że pomoc dotrze do tych, którzy jej najbardziej potrzebują.
- **Zwiększenie świadomego udziału społeczeństwa w procesie transformacji energetycznej regionu.** Lepiej poinformowane społeczeństwo lokalne będzie aktywnie uczestniczyć w wysiłkach na rzecz transformacji energetycznej i rozwoju zielonej energetyki, odnajdując swoje miejsce na nowym rynku pracy. Pomoże to w zapewnieniu ciągłego wzrostu gospodarczego regionu i uchroni przed wzrostem skali występowania zjawiska ubóstwa energetycznego.
- **Podejmowanie działań mają wpływ na długoterminowy rozwój regionalny:**
 - o Przekwalifikowanie pracowników górnictwa zdywersyfikuje regionalną gospodarkę, zmniejszając zależność od węgla i tworząc zielone miejsca pracy.

- Zwiększona aktywność zawodowa kobiet z rodzin górniczych zwiększy dochody gospodarstw domowych i będzie promować równość płci.
- Ukierunkowana pomoc dla najbardziej potrzebujących wsparcia zapewni, że żadna grupa nie zostanie pominięta podczas transformacji i nie zwiększy się rozwarstwienie społeczne.

Dodatkowe korzyści dla Śląska: tworzenie miejsc pracy; inwestycje w renowację budynków mieszkalnych i energię odnawialną będą stymulować lokalne przedsiębiorstwa i łańcuchy dostaw, wspierając rozwój regionalny; zmniejszenie zależności od ogrzewania węglowego doprowadzi do czystszej powietrza, zmniejszenia problemów zdrowotnych.

6. BARIERY I WYZWANIA

Proponowane działania na rzecz przeciwdziałania występowania zjawiska ubóstwa energetycznego na terenie województwa śląskiego napotykają szereg wyzwań, w tym bariery finansowe, społeczne, administracyjne i infrastrukturalne. Przewyciężenie tych problemów ma zasadnicze znaczenie dla osiągnięcia zamierzonych korzyści i zapewnienia sprawiedliwej transformacji.

Kluczowe bariery i wyzwania:

- Brak funduszy dla gospodarstw domowych na pokrycie współfinansowania i skomplikowane procesy ubiegania się o dotacje lub pożyczki.
- Niska świadomość korzyści płynących z termomodernizacji i stosowania odnawialnych źródeł energii.
- Niewystarczające działania informacyjne skierowane do ubogich energetycznie gospodarstw domowych.
- Skomplikowane procedury składania wniosków o dofinansowanie i zatwierdzania projektów.
- Słaba koordynacja między odpowiedzialnymi podmiotami.
- Opór pracowników sektora wydobywczego przed uczestnictwem w programach przekwalifikowania.
- Różnice w aktywności zawodowej kobiet i mężczyzn, szczególnie wśród rodzin zależnych od górnictwa.
- Przestarzała infrastruktura energetyczna.

Sposoby pokonywania barier:

1. Rozwiązania finansowe:

JUSTEM

- Opracowanie dostępnych mechanizmów finansowania, takich jak niskooprocentowane pożyczki i dotacje celowe.

- Uproszczenie procedur aplikacyjnych w celu zachęcenia do uczestnictwa

2. Kampanie uświadamiające:

- Prowadzenie ukierunkowanych działań mających na celu edukację gospodarstw domowych w zakresie efektywności energetycznej i dostępnego wsparcia.

- Ustanowienie centrów doradczych, punktów kompleksowej obsługi, zapewniających spersonalizowane wskazówki dotyczące poruszania się po programach dofinansowania oraz wspierających w całym procesie inwestycyjnym.

3. Integracja społeczna:

- Zapewnienie dostosowanych programów przekwalifikowania nakierowanymi m.in. na możliwość zatrudnienia w zielonych sektorach energetycznych.

- Promowanie udziału kobiet poprzez szkolenia i usługi doradztwa zawodowego.

- Wspieranie działań organizacji pozarządowych pomagających najuboższym grupom społecznych mających na celu współodpowiedzialność i ich integrację w ramach całego społeczeństwa lokalnego.

4. Modernizacja infrastruktury:

- Inwestowanie w modernizację infrastruktury energetycznej.

- Szkolenie personelu technicznego w zakresie instalacji i konserwacji nowych technologii.

7. ZALECENIA DOTYCZĄCE WDROŻENIA I MONITOROWANIA PLANU

Metodologia planów ograniczania ubóstwa energetycznego w regionach węglowych JUSTEM została zaprojektowana jako dynamiczny i wieloetapowy proces, zapewniający ciągłe doskonalenie i ulepszanie wdrażanych środków w oparciu o bieżącą ocenę. Proces rozpoczyna się od identyfikacji kluczowych wskaźników, które są dostosowane do konkretnych interwencji i celów transformacji energetycznej w regionie.

7.1. Wskaźniki monitorowania

W poniższej tabeli przedstawiono wskaźniki monitorowania efektywności (KPI) służące do pomiaru postępów i skuteczności Planu przeciwdziałania ubóstwu energetycznemu w Województwie Śląskim.

Tabela 10 Wskaźniki monitorowania działań

Obszar	Działanie	Wskaźnik	Cel
Efektywność energetyczna	Termomodernizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych i likwidacja źródeł ciepła na węgiel	Liczba budynków poddanych termomodernizacji	400
		Liczba budynków z wymianą nieefektywnego źródła ciepła na paliwo stałe	400
	Termomodernizacja budynków jednorodzinnych i likwidacja źródeł ciepła na węgiel	Liczba budynków poddanych termomodernizacji lub wymianie nieefektywnego źródła ciepła na paliwo stałe	150 000
		Liczba budynków, w których wymieniono nieefektywne stałe źródła ciepła na paliwa kopalne	150 000
Odnawialne źródła energii	Montaż instalacji OZE w budynkach mieszkalnych	Moc nowych instalacji fotowoltaicznych	150 MW
Zaangażowanie lokalnych społeczności	Usługi doradztwa energetycznego, w szczególności dla ubogich energetycznie gospodarstw domowych	Liczba gospodarstw domowych objętych wsparciem	1000
	Szkolenia w zakresie doradztwa energetycznego dla osób wspierających ubogich energetycznie	Liczba przeszkolonych pracowników pomocy społecznej	100
Integracja społeczna i zatrudnienie	Wspieranie przekwalifikowania i tworzenia miejsc pracy w zielonych sektorach	Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjnych zachęcających kobiety do większej aktywności na rynku pracy	1

	Liczba osób przeszkolonych w ramach wsparcia przekwalifikowania pracowników sektora górniczego i okołogórniczego	100
--	--	-----

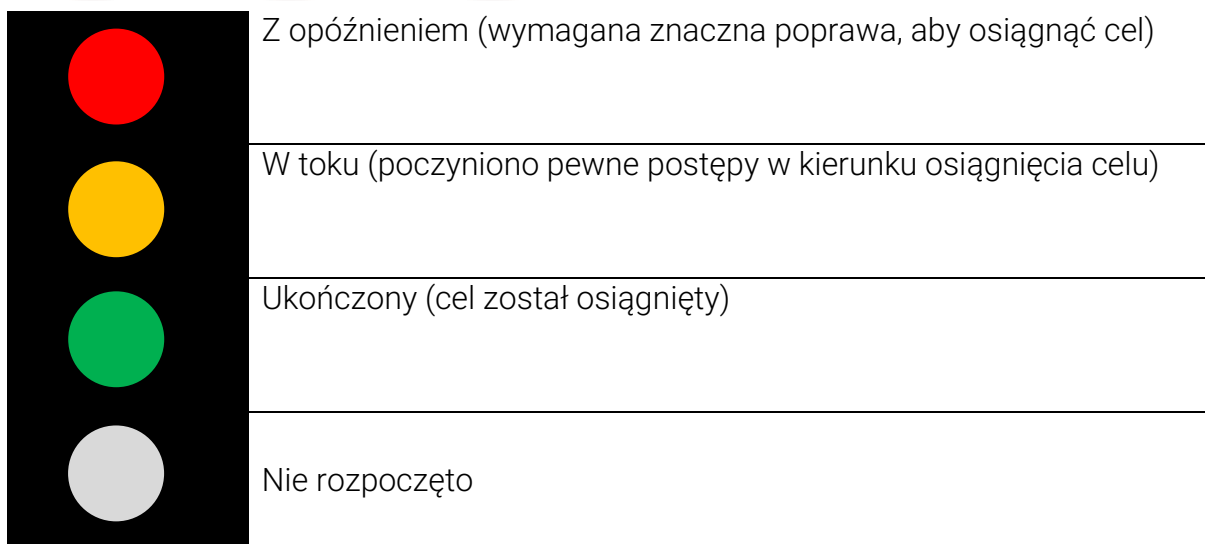
7.2. Mechanizm monitorowania

Proces stałego monitorowania skali ubóstwa energetycznego jest kluczowy dla dostosowania podejmowanych działań do rzeczywistych potrzeb, tak aby przynosiły one jak najlepsze efekty. Z uwagi na znaczne różnice pomiędzy obszarami położonymi w różnych częściach województwa, monitoring powinien być prowadzony na poziomie każdej gminy i powiatu, a zebrane informacje syntetyzowane na poziomie województwa. Tylko takie podejście pozwoli na optymalne przeciwdziałanie istniejącym nierównościom w zakresie występowania zjawiska ubóstwa energetycznego.

Wskaźniki związane z kryteriami dochodowymi i rynku pracy powinny być aktualizowane corocznie. Wskaźniki związane z inwestycjami prowadzonymi w związku z działaniami termomodernizacyjnymi powinny być zbierane na bieżąco, podsumowywane okresowo oraz po zakończeniu każdego działania. Monitorowanie obszarowe realizowanych działań i osiąganych wskaźników pozwoli na ciągłe doskonalenie i dobór działań do realizacji w kolejnych latach, miesiącach i innych obszarach województwa, tak aby przynosiły one jak najkorzystniejsze efekty i w optymalny sposób przeciwdziałały zjawisku ubóstwa energetycznego.

Wdrażanie i monitorowanie planów walki z ubóstwem energetycznym powinno być procesem dwuetapowym. Nadrzędna odpowiedzialność za plan powinna spoczywać na władzach regionalnych. Na Śląsku jest to Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego. Odpowiedzialność za bieżące wdrażanie działań określonych w planie powinna spoczywać na poszczególnych gminach.

Raport o postępach przygotowany przez odpowiedni departament w każdej gminie, obejmujący wszystkie działania i odpowiednie KPI, powinien być sporządzany corocznie, jasno określając postępy w stosunku do każdego wskaźnika przy użyciu systemu oceny czerwono-bursztynowo-zielonej (RAG) z ramami czasowymi dla konkretnych inicjatyw i towarzyszącym wyjaśnieniem kluczowych osiągnięć i wyzwań, w stosownych przypadkach.

Rysunek 1 System RAG do oceny postępów realizacji działań

Raporty powinny być przekazywane do Urzędu Marszałkowskiego, który jest następnie odpowiedzialny za syntezę ustaleń z poszczególnych raportów o stanie różnych podmiotów w celu oceny ogólnego postępu w stosunku do zobowiązań określonych w Planie dla Śląska i w razie potrzeby przedstawienia zaleceń poszczególnym gminom.

Mechanizm zbierania informacji zwrotnych od beneficjentów odpowiednich działań (np. właścicieli zaangażowanych w projekty renowacji energetycznej domów, obywateli wrażliwych energetycznie korzystających z usług biur doradztwa w zakresie ubóstwa energetycznego, pracowników kopalń węgla uczestniczących w programach przekwalifikowania) powinien zostać ustanowiony w odniesieniu do każdego działania zawartego w Planie. Może to obejmować formalne ankiety, spotkania interesariuszy i nieformalne dyskusje.

8. WNIOSKI

Wykorzystując połączenie dotacji rządowych, inwestycji prywatnych, wsparcia filantropijnego i międzynarodowej pomocy rozwojowej, Województwo Śląskie może zabezpieczyć różnorodne i trwałe źródła finansowania w celu przeciwdziałania ubóstwu energetycznemu, poprawy efektywności energetycznej i przyspieszenia przejścia na energię odnawialną. Połączenie zasobów sektora publicznego i prywatnego z międzynarodowym wsparciem zapewni, że region będzie wyposażony w narzędzia finansowe niezbędne do realizacji celów energetycznych i zobowiązań w zakresie sprawiedliwości społecznej.

Aby skutecznie przeciwdziałać ubóstwu energetycznemu na terenie województwa śląskiego, konieczne jest zajęcie się zidentyfikowanymi barierami i wyzwaniem poprzez ukierunkowane strategie. Zaangażowanie gospodarstw domowych poprzez edukację i dostępne rozwiązania finansowe, zmniejszenie ryzyka inwestycji, uproszczenie procesów regulacyjnych i wspieranie koordynacji między

JUSTEM

zainteresowanymi stronami będzie miało kluczowe znaczenie dla osiągnięcia zamierzonych korzyści. Aktywnie podejmując te wyzwania, region może zapewnić sprawiedliwą, sprzyjającą włączeniu społecznemu i zrównoważoną transformację energetyczną, która przyniesie korzyści wszystkim społecznościom, zwłaszcza tym najbardziej narażonym na ubóstwo energetyczne.

BIBLIOGRAFIA

JUSTEM. (2023). D2.1 Current Status of the regions/ https://ieecp.org/wp-content/uploads/2023/11/JUSTEM_D2.1-Current-status-of-the-regions.pdf

GUS (2020) 30.06.2020 <https://stat.gov.pl/en/topics/living-conditions/social-assistance/economic-poverty-rates-in-poland-in-2019,4,7.html>

GUS (2020) 31.01.2020 <https://stat.gov.pl/en/topics/living-conditions/living-conditions/incomes-and-living-conditions-of-the-population-in-poland-report-from-the-eu-silc-survey-of-2018,1,11.html>

MKiŚ, (2024) 17.06.2024 <https://dane.gov.pl/pl/dataset/2160,ubostwo-energetyczne-wskazniki>

MKiŚ (2025) 02.01.2025 <https://www.gov.pl/web/klimat/polityka-energetyczna-polski>

UMWŚ (2022) December 2022

https://transformacja.slaskie.pl/images/Dokumenty/1671795808_terytorialny_plan_spr.2022.pdf

KONTEKST

Niniejszy Plan przeciwdziałania ubóstwu energetycznemu w Województwie Śląskim został opracowany w ramach projektu JUSTice in Transition and EMpowerment against Energy Poverty (JUSTEM). W duchu unijnej zasady "nie pozostawiaj nikogo w tyle" w transformacji, JUSTEM zajmuje się planowaniem transformacji energetycznej za pomocą podejścia dwustronnego: (1) pomaga władzom regionalnym w opracowywaniu "sprawiedliwych" planów transformacji energetycznej, które uwzględniają skutki regionalne, takie jak utrata miejsc pracy i ubóstwo energetyczne; oraz (2) pomaga obywatelom budować ich zdolności i odnaleźć swoje miejsce w bardziej ekologicznej gospodarce.

Projekt otrzymał dofinansowanie z programu Unii Europejskiej w zakresie badań naukowych i innowacji LIFE na podstawie umowy o udzielenie dotacji nr 101075785.

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską. Wyrażone poglądy i opinie są jednak wyłącznie poglądami i opiniami autora (autorów) i niekoniecznie odzwierciedlają poglądy i opinie Unii Europejskiej lub CINEA. Ani Unia Europejska, ani organ przyznający pomoc nie mogą być za nie pociągnięte do odpowiedzialności.